

органів виконавчої влади, що сприяє дотриманню демократичних принципів та стандартів в сфері державного управління.

Список використаних джерел:

1. Проект Концепції внесення змін до Конституції України.
2. Барабаш Ю. Парламентська відповідальність уряду в конституційній практиці країн ЄС та України // Право України. – 2007.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року.
4. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 року № 2790.

Озмитель О.В.

студентка,

Науковий керівник: Селіхов Д.А.

кандидат юридичних наук, доцент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
У РОЗБУДОВІ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ**

Процес становлення правової держави в Україні як одного з найвагоміших і найважливіших досягнень світової політико-правової думки – складний і суперечливий. Так, сьогодні розбудова правової держави в Україні зумовлена низкою різноманітних чинників, серед яких особливу, надважливу роль відіграє розвиток і функціонування в нашій державі громадянського суспільства.

Громадянське суспільство є найбільш продуктивним середовищем формування та ефективного здійснення норм права. Як наслідок, правова держава виникає і діє в умовах громадянського суспільства. Вплив громадянського суспільства на її формування має свої особливості у кожній конкретній країні, що зумовлює необхідність його вивчення та аналізу з позицій розбудови української державності.

В Україні як державі перехідного типу формування та розвиток правової держави відбувається паралельно із розвитком громадянського суспільства. Ці два феномени тісно взаємодіють на шляху забезпечення прав і свобод людини, становлення демократії в Україні.

Поняття громадянського суспільства пов'язується з поняттям саме правової держави, тому що обидва ці феномени відображають найважливіші характерні ознаки та невід'ємні сторони функціонування сучасної демократичної державності. З одного боку, втілення засад

правової держави відбувається на основі певною мірою автономних механізмів саморегуляції громадянського суспільства, а з іншого – природним доповненням у діяльності громадянського суспільства виступають побудовані на формально-правових засадах державні інституції.

Функціонування розвинутого громадянського суспільства дозволяє більш адекватно зрозуміти і право, і державу, сутність яких за таких умов стає глибшою і змістовнішою. Право розглядається як таке, що виникає саме на теренах громадянського суспільства. Водночас наведений факт не заперечує потреби набуття правом за посередництвом державно-владних інституцій важливих ознак, а саме: ясне, послідовне і чітке визначення прав і обов'язків, взаємне визнання викладених у нормах права правил поведінки, можливість їх реального здійснення, а також гарантування, зокрема шляхом застосування примусу [3, с. 24-26].

Громадянське суспільство забезпечує самостійну, ініціативну реалізацію потреб та інтересів людини та громадянина, що утілені в правах і свободах; виступає сферою реального здійснення прав і свобод, гарантованих правовою державою.

Громадянське суспільство знаходить зовнішній вияв у відповідних громадських інститутах, має свій устрій, відповідну форму існування у вигляді різноманітних за своїм безпосереднім спрямуванням об'єднань індивідів. Саме на фундаменті власних інтересів, їх єдності, а також спільних проблем, що виникають в процесі їх реалізації, індивіди утворюють певні громадські об'єднання [1, с. 48-49].

Важливо також зазначити, що інститути утворюються не державою, а самостійно індивідами для спільної реалізації власних інтересів. Їх існування та діяльність – показник громадянської зрілості індивідів і суспільства загалом. Зокрема в Україні сьогодні на доволі низькому рівні знаходяться правова культура, загальна правова свідомість, що зумовлюється серед іншого низьким розвитком громадянського суспільства.

Відповідно, така автономність відносно держави передбачає існування правового механізму, який захищає громадянське суспільство від безпосереднього втручання держави, реальні гарантії особистих прав і свобод. Тому разом із розвитком громадянського суспільства відбувається розвиток правової держави. Адже громадянське суспільство, незалежне і самостійне у своїй діяльності, сприяє громадянам в їх вільному розвитку та самореалізації, формує уявлення про спільні інтереси і загальне благо, здійснює громадський контроль за іншими суспільними сферами, що у свою чергу призводить до реалізації, втілення у життя основних ознак правової держави (зокрема: безумовне визнання, закріплення в законодавстві, реальне здійснення і гарантування державою невід'ємних прав і свобод людини; наявність

відповідного рівня правової культури суспільства; визнання та виконання принципу верховенства права та ін.) [2, с. 30-31].

Правова держава і громадянське суспільство передбачають утвердження правових взаємовідносин між державою та громадянами, які і є, врешті, основними законодавцями і одночасно суб'єктами права. Це значить, що права та свободи людини і громадянина розглядаються не як даровані владою (державою) привілеї, а як такі, що становлять найважливіші об'єктивно-сформовані можливості кожної окремої особистості, які належать їй від народження (залежно від світоглядних переконань дані їй від природи чи від надприродної істоти, Бога чи іншої божественної сутності) [4].

Таким чином, громадянське суспільство винятково впливає на виникнення, розвиток і функціонування правової держави. Громадянське суспільство є соціальним підґрунтям формування і функціонування влади в суспільстві, сферою реального здійснення прав і свобод людини, сферою, в якій зароджується право. Тому задля утвердження та панування правової держави в Україні необхідно сприяти розвитку громадянського суспільства, розширенню його впливу на різноманітні сфери суспільного й державного життя. Держава повинна виступити «співтворцем» громадянського суспільства, стати рівноправним учасником діалогу стосовно проблем і суперечностей, засобів та напрямів, ресурсів і можливостей, першочергових і стратегічних шляхів суспільного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Більцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в умовах розбудови правової демократичної державності // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – № 1. – С. 46-50.
2. Гвоздецький В. Проблеми становлення конституційного ладу в Україні в умовах розбудови громадянського суспільства і правової держави // Міліція України. – 2007. – № 11-12. – С. 30-31.
3. Костенко О. Б. Розуміння взаємозв'язку держави і громадянського суспільства Г. В. Ф. Гегелем (Франкфуртський період творчості) // Вісник Київського університету імені Т. Шевченка. – 1998. – Вип. 35: Юридичні науки. – С. 23-26.
4. Загальна теорія держави і права // За редакцією проф. М. В. Цвіка, доц. В. Д. Ткаченка, проф. О. В. Петришина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/teoriua-prava/38-tsvik.html>